

СТРАНЕ ПОДРУЖНИЦЕ
У ВОЈВОДИНИ
2019.

Нови Сад, јул 2021. године

САДРЖАЈ:

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ.....	3
II СТРАНЕ ПОДРУЖНИЦЕ У ПРИВРЕДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У 2019. ГОДИНИ	2
III ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРИВРЕЂИВАЊА СТРАНИХ ПОДРУЖНИЦА У ВОЈВОДИНИ	4
III.1 Број страних подружница у Војводини	5
III.2 Запосленост у страним подружницама у Војводини	6
III.3 Додата вредност страних подружница у Војводини.....	8
III.4 Стране подружнице у Војводини, по групама земаља и државама	9
IV ЗАКЉУЧАК	12
ИЗВОРИ ПОДАТАКА.....	13

I УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

У процесу хармонизовања структурних пословних статистика са европским статистичким стандардима, у Републичком заводу за статистику од референтне 2011. године ради се обрачун основних показатеља унутрашње статистике о страним подружницама у Републици Србији (*inward FATS*¹). Ово истраживање дефинисано је Уредбом Европске уније (Regulation EC No 716/2007), а у условима глобализације и сталних флукуација капитала, као и економске и финансијске кризе у сетској економији, све више је у фокусу интересовања различитих врста корисника.

Статистика о страним подружницама описује делатност пословних субјеката који су резиденти у Републици Србији, а под контролом су страних предузећа. Реч је о пословним субјектима у којима је учешће страног капитала (једне земље или више земаља) у укупном капиталу 50% и више. Циљ ове статистике јесте да покаже учешће ових пословних субјеката у домаћој економији и њихов значај и утицај на њу.

Подаци се прикупљају путем обрасца „Структурно истраживање о пословању привредних друштава“ (СБС 01)², што значи да су обухваћена активна привредна друштва и друга правна лица разврстана по делатностима КД 2010 (сектори *B-J*, *L-N* и *S95*).

„Реч је о пословним субјектима у којима је учешће страног капитала у укупном капиталу 50% и више.“

Резултати се приказују по државама у којима је седиште крајње институционалне јединице која контролише страну подружницу, односно институционалне јединице која је последња у ланцу контроле и над којом ниједна друга јединица нема контролу.

По подацима којима располаже и које је обрадила Служба за привредна кретања и економске односе са иностранством Привредне коморе Војводине, дат је преглед статистике страних подружница у АП Војводини.

---

¹ *Inward FATS (Foreign affiliates statistics)* – унутрашња статистика страних подружница.

² СБС 01 обухвата сва економски активна привредна друштва разврстана по делатностима КД (осим сектора *A*-Пољопривреда, шумарство и рибарство, *K*-Финансијске делатности и делатност осигурања, *O*-Државна управа и обавезно социјално осигурање, *P*-Образовање, *Q*-Здравствена и социјална заштита, *R*-Уметност, забава и рекреација и *S*-Остале услужне делатности осим области 95).

II СТРАНЕ ПОДРУЖНИЦЕ У ПРИВРЕДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У 2019. ГОДИНИ

У 2019. години у Републици Србији је било **2.785 страних подружница** (3,2% од укупног броја пословних субјеката СБС обухвата), у којима је било запослено **292.483 лица** (24,2% од укупног броја запослених лица у СБС обухвату Републике Србије).

Укупан промет који су ова предузећа остварила у 2019. години износио је 4.101 млрд динара, док је додата вредност по факторским трошковима износила 825 млрд динара. У складу са тим, **34,8% укупне додате вредности** СБС обухвата било је под контролом предузећа са већинским страним капиталом.

Учешће страних подружница у привреди Републике Србије, 2019. године

<p>Учешће у укупном броју предузећа Републике Србије</p> <p>3,2%</p> <p>2019.</p>	<p>Учешће у укупном броју запослених лица Републике Србије</p> <p>24,2%</p> <p>2019.</p>	<p>Учешће у укупној додатој вредности Републике Србије</p> <p>34,8%</p> <p>2019.</p>
--	---	---

Посматрано по секторима КД, у скупу страних подружница у Републици Србији:

- **највећи број страних подружница је са претежном делатношћу у сектору Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала (35,2%),** затим у Прерађивачкој индустрији (23,1%) и у Стручним, научним, иновационим и техничким делатностима (12,1%);
- **преко 80% запослених у страним подружницама је у Прерађивачкој индустрији (56,0%),** затим у сектору Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала (19,0%) и Административне и помоћне услужне делатности (8,1%);
- **преко 80% доприноса додатој вредности страних подружница имала је Прерађивачка индустрија (49,9%),** затим Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала (18,7%) и Информисање и комуникације (16,3%). Највеће учешће у додатој вредности страних подружница Прерађивачке индустрије имале су области Производња моторних возила, приколица и полуприколица (16,3%), Производња кокса и деривата нафте (12,4%) и Производња прехранбених производа (11,5%).

Посматрано по државама у којима је седиште крајње институционалне јединице, у скупу страних подружница у Републици Србији:

- **76,4% броја страних подружница је пореклом из земаља чланица Европске уније (ЕУ),** 22,5% из земаља које нису чланице ЕУ, а преосталих 1,1% из *offshore* финансијских центара³;

³ Андора, Антига и Барбуда, Ангила, Аруба, Барбадос, Бахреин, Бермуди, Бахами, Белизе, Кукова острва, Курасао, Кајманска острва, Доминикана, Гренада, Гернзи, Гибралтар, Хонг Конг, Острво Ман, Церзи, Сент Китс и Невис, Либан, Света Луција, Лихтенштајн, Либериа, Маршалска острва, Монтсерат, Маурицијус, Науру, Нијје, Панама, Филипини, Сејшели, Сингапур, Свети Мартин, Острва Туркс и Каикос, Сент Винсент и Гренадини, Британска Девичанска острва, Америчка Девичанска острва, Вануату, Самоа.

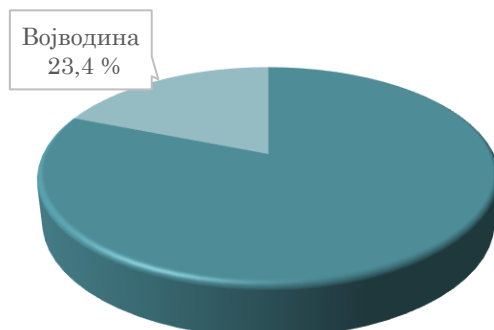
- **72,6% броја запослених лица ангажованих у страним подружницама је пореклом из земаља чланица ЕУ**, 26,0% из земаља које нису чланице ЕУ, а преосталих 1,4% из *offshore* финансијских центара;
- **70,8% додате вредности остварене у страним подружницама је пореклом из земаља чланица ЕУ**, 28,2% из земаља које нису чланице ЕУ, а преосталих 1,0% из *offshore* финансијских центара;
- **22,6% од укупне додате вредности СБС обухвата је под контролом капитала из девет држава**, пре свега Немачке (4,7%), Руске Федерације (3,0%), САД (2,7%), Француске (2,5%), Аустрије (2,5%), Италије (2,2%), Холандије, Велике Британије и Словеније. У подружницама ових држава ангажовано је 13,8% од укупног броја запослених лица у СБС обухвату Републике Србије.

У укупном броју страних подружница у привреди Републике Србије 2019. године, **652** су пословале у **Војводини** (23,4%), у којима је било **запослено 88.274 лица** (30,2% од укупног броја запослених у страним подружницама Републике Србије). Промет који су ова предузећа у Војводини остварила у 2019. години износио је **1.225 млрд динара**, односно 29,9% укупног промета страних подружница Републике Србије у 2019.

Индикатори пословања страних подружница у Србији и Војводини, 2018. и 2019. година

	2018.			2019.		
	Србија	Војводина	Учешће	Србија	Војводина	Учешће
Број страних подружница	2.789	642	23,0%	2.785	652	23,4%
Промет (млрд РСД)	3.863	1.179	30,5%	4.101	1.225	29,9%
Вредност производње (млрд РСД)	2.633	968	36,8%	2.784	960	34,5%
Додата вредност (млрд РСД)	757	231	30,5%	825	255	30,9%
Број запослених лица	275.511	85.491	31,0%	292.483	88.274	30,2%

Стране подружнице у Војводини, 2019.

III ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ПРИВРЕЂИВАЊА СТРАНИХ ПОДРУЖНИЦА У ВОЈВОДИНИ

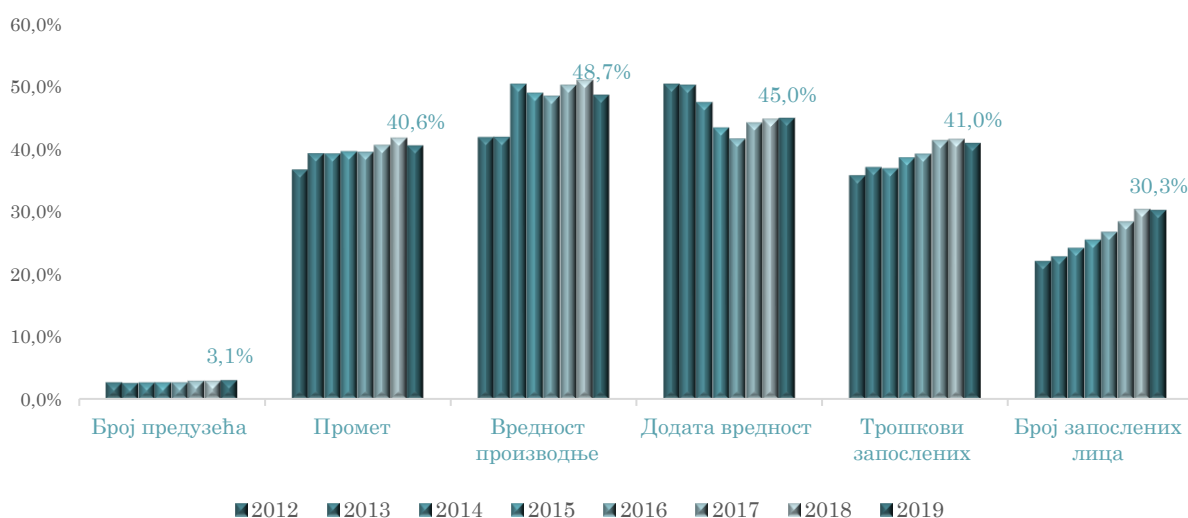
Привређивање страних подружница у Војводини у 2019. години одвијало се у **3,1% укупног броја пословних субјеката** СБС обухвата АП Војводине. У њима је било ангажовано **30,3% од укупног броја запослених у Војводини**, а остваривале су **40,6% укупног промета** и **45,0% додате вредности** свих пословних субјеката СБС обухвата АП Војводине.

Учешће страних подружница у привреди АП Војводине, 2019. године

У периоду од 2012. до 2018. године стране подружнице у Војводини бележе благо повећање учешћа у укупној привредној активности Војводине, посматрано по готово свим индикаторима привређивања, док у **2019. години имамо благи пад који се односи на учешће страних подружница у укупном промету, укупној вредности производње, броју запослених и трошковима запослених.**

Учешће страних подружница у привреди АП Војводине, 2012-2019.

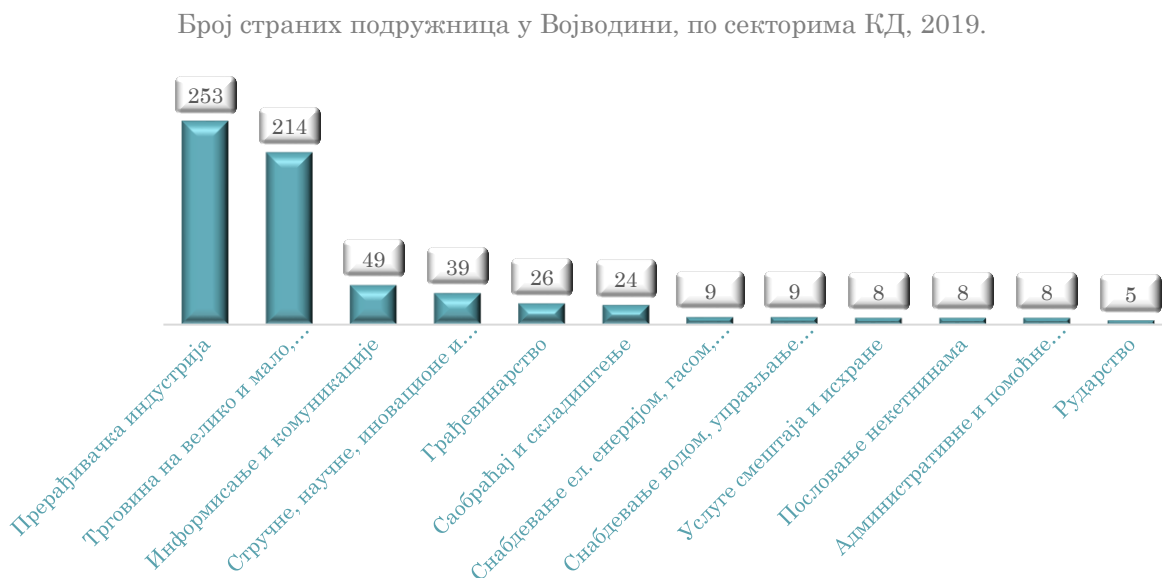

III.1 Број страних подружница у Војводини

У 2019. у односу на претходну годину, укупан број пословних субјеката СБС обухвата у Војводини мањи је за 31, док је **број активних страних подружница повећан за 10 подружница**. У поређењу са 2012. годином, у Војводини је укупан број пословних субјеката СБС обухвата смањен за 249, међутим број активних страних подружница повећан је за 66.

Посматрано по секторима КД, **највећи број страних подружница у Војводини је, као и 2018. године, заступљен у Прерађивачкој индустрији (38,8%) и сектору Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала (32,8%).**

У оквиру Прерађивачке индустрије, највећи број страних подружница заступљен је у области **Производња металних производа, осим машина и уређаја (34 подружнице или 13,4%), Производња прехранбених производа (30 подружница или 11,9%), Производња производа од гуме и пластике (28 подружница или 11,1%) и Производња непоменутих машина и непоменутих опреме (24 подружнице или 9,5%).**

„Највећи број страних подружница у Војводини заступљен је у Прерађивачкој индустрији (38,8%) и у сектору Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала (32,8%).“

У сектору Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала, већина страних подружница је у области **Трговине на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима** (182 подружнице или 85,0%).

У поређењу са претходном годином, највише је повећан број страних подружница у Стручним, научним, иновационим и техничким делатностима (за 7 подружница) и у сектору Информисање и комуникације и Пословање некретнинама (за по 4 подружнице), док је у Прерађивачкој индустрији и Трговини на велико и мало смањен број страних подружница, за 5 и 2 респективно.

III.2 Запосленост у страним подружницама у Војводини

У страним подружницама у Војводини у 2019. години било је запослено **88.274 лица, што је 30,3% од укупног броја запослених лица** према СБС обухвату у Војводини у истом периоду.

У односу на претходну годину, у 2019. је укупан број запослених у Војводини повећан за 9.653, а од тога је 2.783 запослених у страним подружницама Војводине.

У 2019. години у односу на 2012. годину, број запослених у страним подружницама Војводине већи је за 37.124 запослених лица. Ако ово бројчано повећање запослености у страним подружницама сагледамо у контексту повећања броја запослених у свим пословним субјектима Војводине, **можемо констатовати да се 62,3% укупног повећања односи на запослене у страним подружницама.**

Запосленост у Војводини, период 2012-2019

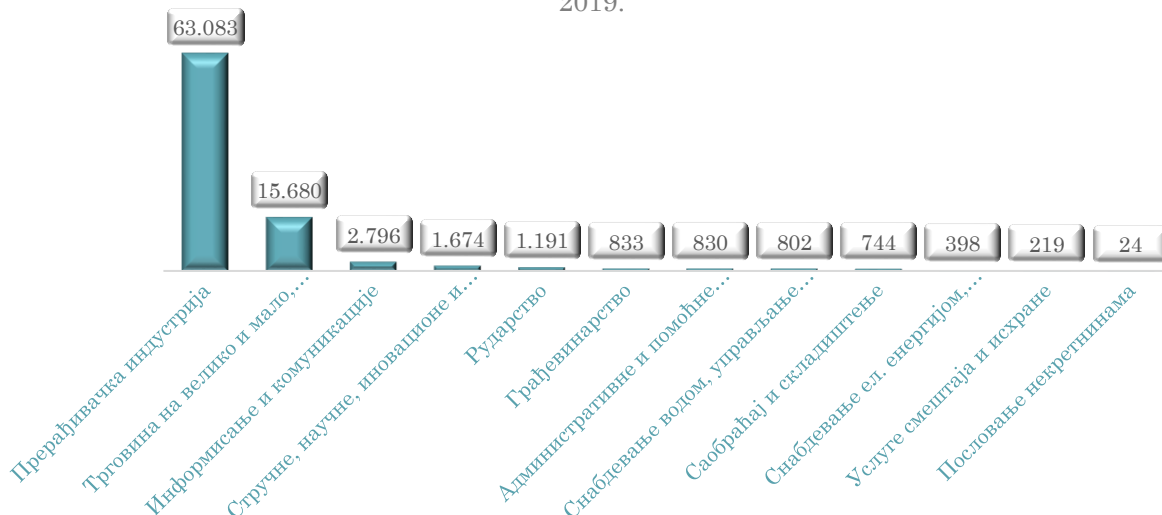

Када се запосленост у страним подружницама посматра у односу на запосленост у домаћим предузећима, констатује се да је **запошљавање у страним подружницама расло убрзаније** у периоду од 2012. до 2019. године (раст од 72,6%), док је у домаћим предузећима забележен раст од 12,4%.

Посматрано по секторима КД, највећи број запослених у страним подружницама Војводине је ангажовано у сектору Прерађивачке индустрије (71,5%), а затим у сектору Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала (17,8%).

Број запослених у страним подружницама Војводине, по секторима КД, 2019.

У сектору Прерађивачке индустрије, највећи број запослених је у страним подружницама које послују у области Производња моторних возила, приколица и полуприколица (24,3%), потом у области Производња производа од гуме и пластике (11,4%), Производња електричне опреме (10,8%), те Производња одевних предмета и Производња прехранбених производа (по 9,7%).

У сектору трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала, највећи број запослених је у страним подружницама из области Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима (72,0%).

---

*„Посматрано по секторима КД, највећи број запослених у страним подружницама Војводине је ангажовано у сектору **Прерађивачке индустрије (71,5%)** и сектору **Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала (17,8%)**.”*

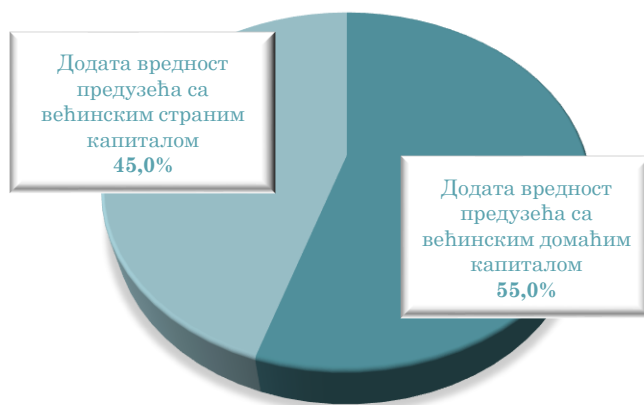

У поређењу са претходном годином, највише је повећан број запослених у страним подружницама Прерађивачке индустрије (за 1.438 запослених више), као и у страним подружницама из сектора Стручне, научне, иновационе и техничке делатности (за 497) и Трговина на велико и мало и поправка моторних возила и мотоцикала (за 412).

III.3 Додата вредност страних подружница у Војводини

Учешће страних подружница у укупно оствареној додатој вредности свих пословних субјеката СБС обухвата у Војводини у 2019. години било је 45,0%, што значи да је у тој мери укупна додата вредност пословних субјеката у Војводини под контролом предузећа са већинским страним капиталом.

Додата вредност пословних субјеката у Војводини, 2019. године

Највећи допринос стварању укупне додате вредности страних подружница у Војводини у 2019. години имале су стране подружнице из сектора **Прерађивачке индустрије** (72,6% укупне додате вредности), а затим стране подружнице из сектора **Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала** (14,2%).

Највећи утицај на стварање додате вредности страних подружница сектора Прерађивачке индустрије имале су стране подружнице из области **Производње кокса и деривата нафте** (27,2%), затим **Производње прехранбених производа** (11,2%) и **Производња производа од гуме и пластике** (10,3%).

„45,0% додате вредности свих пословних субјеката СБС обухвата у Војводини под контролом је предузећа са већинским страним капиталом.“

Додата вредност страних подружница из сектора трговина на велико и трговина на мало, поправка моторних возила и мотоцикала највећим делом стварају стране подружнице у области **Трговина на мало, осим трговине моторним возилима и мотоциклима** (60,0%), затим и стране подружнице у области **Трговина на велико, осим трговине моторним возилима и мотоциклима** (36,6%).

На нивоу сваког сектора КД СБС обухвата у Војводини у 2019. години, појединачно посматрано, уочава се различита структура у погледу расподеле додате вредности предузећа на ону коју стварају стране подружнице и додате вредности која потиче од пословних субјеката са већинским домаћим капиталом.

У Прерађивачкој индустрији АП Војводине у 2019. години, 68,4% додате вредности било је под контролом предузећа са већинским страним капиталом. Висок проценат учешћа у стварању додате вредности је под контролом страног власништва и у сектору Рударство (44,7%) и сектору Информисање и комуникације (44,7%), а потом у сектору Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила и мотоцикала (32,8%) и Стручне, научне, иновационе и техничке делатности (23,8%).

Учешће страних подружница и домаћих предузећа у додатој вредности сектора привреде АП Војводине, 2019.

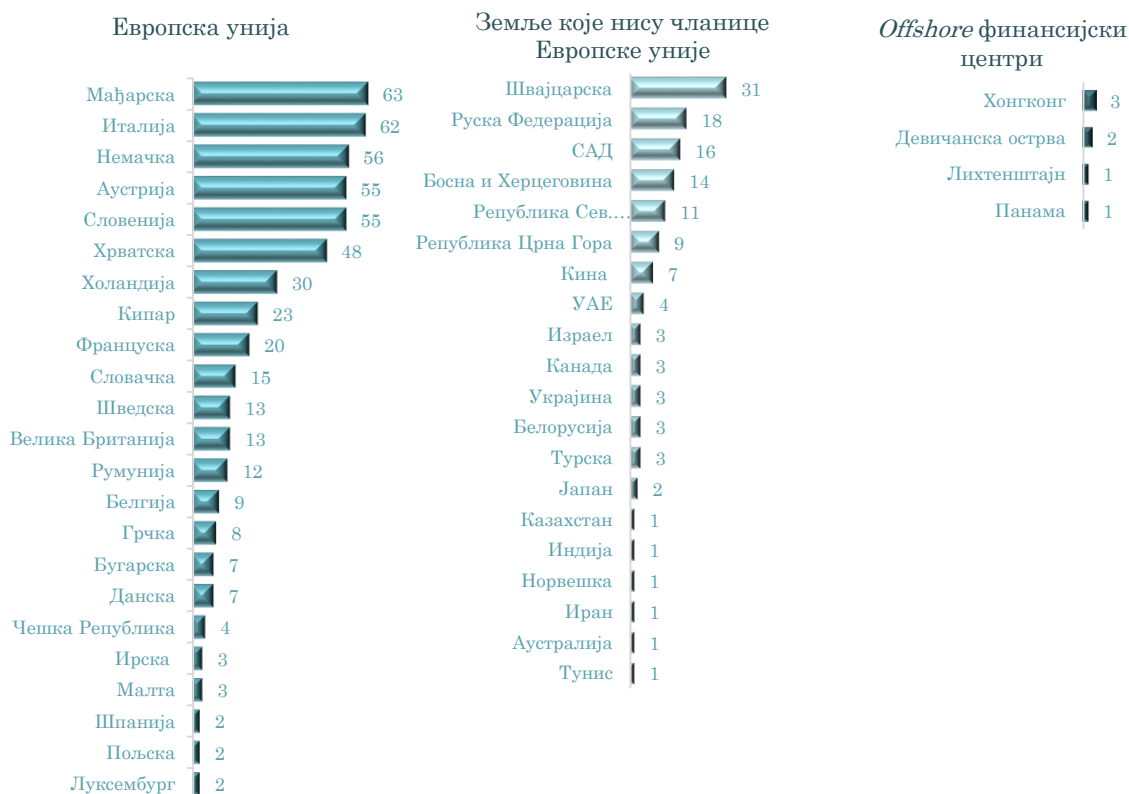
III.4 Стране подружнице у Војводини, по групама земаља и државама

Посматрано по државама у којима је седиште крајње институционалне јединице која контролише страну подружницу:

- **78,7% страних подружница у Војводини је пореклом из земаља чланица ЕУ**, 20,4% из земаља које нису чланице ЕУ, а преосталих **0,9%** из offshore финансијских центара;
- **81,5% запослених** у страним подружницама Војводине је запослено у страним подружницама које су пореклом из земаља чланица ЕУ, 17,0% у оним које су пореклом из земаља које нису чланице ЕУ, а преосталих 1,5% у страним подружницама из *offshore* финансијских центара;
- **64,9%** укупне додате вредности остварене у страним подружницама је остварено у страним подружницама које су пореклом из земаља чланица ЕУ, 33,7% у оним које су из земаља које нису чланице ЕУ и преосталих 1,4% из *offshore* финансијских центара.

„78,7% страних подружница у Војводини је пореклом из земаља чланица Европске уније.“

Број страних подружница у Војводини по групама земаља и државама, 2019. године

Иако се по броју страних подружница у Војводини **Мађарска** налази на првом месту, стране **подружнице из Немачке** бележе највећу запосленост (17.374 запослених). У групи земаља које нису чланице ЕУ, Швајцарска бележи највећи број подружница, међутим стране подружнице из Руске Федерације запошљавају највећи број лица (5.122) иако су на другом месту по броју подружница. Међу страним подружницама из *offshore* финансијских центара, Војводина у 2019. години бележи највише подружница из Хонгконга, у којима је запослено 639 лица.

Од укупне додате вредности пословних субјеката СБС обухвата Војводине у 2019. години, **35,4% је под контролом капитала из десет земаља**, и то Руске федерације (10,7%), Немачке (7,2%), Француске (3,4%), Словеније (3,1%), Италије (2,5%), Аустрије (2,2%), Холандије (2,1%), Мађарске (1,7%), САД (1,5%) и Велике Британије (1,2%). У тим подружницама је радно ангажовано **23,9% укупног броја запослених** у СБС обухвату у Војводини у 2019. години.

Наредни графикон приказује првих десет земаља са кумулативно највећом оствареном додатом вредношћу у својим подружницама у Војводини у 2019. години. **Руска Федерација је прва међу њима, која је у својих 18 подружница остварила 23,7% додате вредности свих страних подружница и ангажовала 5,8% укупног броја запослених у страним подружницама у Војводини у 2019. години** (само у једној подружници у 2019. години, коју контролише Руска Федерација, а припада области Производња кокса и деривата нафте, остварено је 19,7% додате вредности).

Друга је **Немачка** која је у својих 40 подружница остварила 16,0% укупне додате вредности страних подружница и запошљавала 19,7% радника у 2019.

Француска је у својих 20 подружница (3,1%) остварила 7,5% додате вредности и запошљавала 6,3% радника од укупно ангажованих у страним подружницама на територији Војводине у 2019. години.

Државе са највећим учешћем у укупној додатој вредности, броју запослених и броју страних подружница у Војводини, 2019. године

IV ЗАКЉУЧАК

У циљу обезбеђења привредног раста и развоја, после дугогодишњег периода стагнације, застарела технологија и недостатак капитала у нашој земљи наметнули су потребу привлачења страних директних инвестиција (СДИ)⁴. СДИ представљају веома значајан облик финансирања глобалне економије, поготово у земљама у развоју и земљама у транзицији у којима су неретко примарни облик финансирања.

У периоду транзиције привреде, пословни субјекти који су били примаоци СДИ у висини преко 50% капитала - стране подружнице, имају значајну улогу у привредном расту, а позитивно утичу и на структурне промене у привреди. Стране подружнице имају и значајан утицај на повећање запослености, повећање промета и стварање додате вредности.

Стране подружнице у Републици Србији учествовале су са 3,2% у укупном броју пословних субјеката СБС обухвата, запошљавале 24,2% лица и оствариле 34,8% додате вредности свих пословних субјеката у 2019. години.

У АП Војводини било је 3,1% страних подружница од укупног броја привредних субјеката на територији Војводине у 2019. години. У њима је остварено 45,0% додате вредности пословних субјеката Војводине у посматраном периоду и било је запослено 30,3% лица од укупно запослених у Војводини (СБС обухват).

Стране подружнице у Војводини учествују са 3,1% у укупном броју пословних субјеката, запошљавају 30,3% лица, а остварују 45,0% додате вредности.

Учешће страних подружница у привреди Републике Србије и Војводине указује на већу ефективност СДИ у региону Војводине, које су са собом донеле виши ниво технолошке сложености производње, повећале конкурентност производа, побољшале извозну структуру са производима виших фаза прераде, што доприноси стварању веће додате вредности.

Посматрано по секторима привреде Војводине, са аспекта учешћа у стварању додате вредности, највећи део се остварује у страним подружницама које послују у сектору Прерађивачке индустрије (72,6%) и сектору Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила (14,2%).

У страним подружницама Војводине у 2019, већина запослених лица радно је ангажвана у два сектора: Прерађивачка индустрија (71,5%) и Трговина на велико и трговина на мало и поправка моторних возила (17,8%).

Поред прилива капитала, СДИ су индиректно допринеле трансферу технологија и производном и организационом *know-how*, што се непосредно преносило и на домаћа предузећа. Трошкови рада по запосленом у страним подружницама су и даље скоро два пута већи од просечних трошкова рада по запосленом у домаћим предузећима. Оно што је позитивно је приметан благи раст трошкова рада по запосленом, тј. већи ниво зарада и у домаћим предузећима, који указује на побољшање општег животног стандарда.

---

⁴ Стране директне инвестиције се могу дефинисати као вид међународног кретања капитала где улагач, резидент једне земље, инвестира у предузеће које је резидент друге земље, ради остваривања трајног интереса и контроле над тим предузећем.

ИЗВОРИ ПОДАТАКА

1. Републички завод за статистику, <https://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/strukturne-poslovne-statistike/strane-podruznice-u-srbiji/>
2. Републички завод за статистику, <https://www.stat.gov.rs/en-us/oblasti/strukturne-poslovne-statistike/strane-podruznice/>

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Служба за привредна кретања и економске односе са иностранством
Број: 05/4-11/33-2021